

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 20 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน ถึง มิถุนายน 2567

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1

GUIDELINES FOR PARTICIPATORY ADMINISTRATION IN SCHOOL UNDER PRACHINBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พุทธิดา ทับทอง*, สรรเสริญ หุ่นแสน, ดาวประกาย ระโส

Phutthida Thubthong*, Sunsuen Hunsan, Daoprakai Raso

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

Master of Education Program, Field of Educational Administration, Faculty of Education,

Rajabhat Rajanagarindra University

*Corresponding Author e-Mail: naru.no_on@hotmail.com

(Received: 2024, February 10; Revised: 2024, April 16; Accepted: 2023, April 26)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู และเพื่อศึกษาแนวการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1 โดยใช้การวิจัยแบบวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 286 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคำนวณทางสถิติด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1 ของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 20 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน ถึง มิถุนายน 2567

ปราจีนบุรี เขต 1 จำนวน 4 แนวทาง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์คือ ผู้บริหารมีการยกย่องและชมเชย ให้กำลังใจครูในการทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารสถานศึกษา; การบริหารแบบมีส่วนร่วม

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the problems of participatory management in schools under Prachinburi Primary Educational Service Area Office 1 according to the opinions of school administrators and teachers, and to study the principles of participatory management in those schools. This was. The samples, selected by multi-stage sampling method, consisted 286 school administrators and teachers under Prachinburi Primary Educational Service Area Office 1 in Academic Year 2022 who provided quantitative data and 12 people including the director and deputy director of the Prachinburi Primary Educational Service Area Office 1 and 10 school administrators selected by purposive sampling. The instrument used to collect data were a questionnaire and focus group discussion. Data were analyzed by frequency, percentage, standard deviation, and content analysis.

Research results were as follows: 1) The level of participatory administration in educational institutions under Prachinburi Primary Educational Service Area Office 1 was overall at a very high level, ranked by mean scores from highest to lowest, respectively: participation in operations, participation in benefits, participation in evaluation, and participation in decision making. 2) There were 4 guidelines of participatory administration in schools under Prachinburi Primary Educational Service Area Office 1, as follows: participation in operations, in which administrators provided opportunities for teachers to participate in decision-making, planning, and implementation of various activities within the educational institution; participation in decision making, in which the administrators provided the teachers and stakeholders with opportunities to participate in decision-making processes related to school operations; participation in benefits, in which the administrators recognized and commended teachers for their efforts in teaching and learning management; and participation

in evaluation, in which the teachers were given opportunities to participate in the evaluation of the school's performance management.

Keywords: Educational Institution Administration Guidelines; Participatory Administration

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ระบุว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษ ตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจวินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยส่งเสริม และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับและโดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกับส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560, หน้า 14) สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาใหม่ โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่เน้นการบริหารสถานศึกษาให้เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษาและผู้เรียนมากที่สุด (ชัยอนันท์ แก้วเงิน, 2563, หน้า 3) สอดคล้องกับทฤษฎีของ โคเฮนและอัพฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980, p. 223, อ้างถึงใน อมรภัค ปิ่นกำลัง, 2562, หน้า 28) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการบริหารงานที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่า จะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร มีส่วนในการดำเนินโครงการตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการและการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ มีส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนาและมีส่วนในการประเมินโครงการ

จากสรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรีเขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1, 2564, หน้า 85) พบว่า สถานศึกษาควรเพิ่มการสร้างร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และพัฒนาระบบการบริหารอย่างรอบด้าน จากสภาพปัญหาดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาที่สามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารงานในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
2. เพื่อศึกษาแนวการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้ 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามของการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งสิ้น 1,045 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2566, หน้า 15) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 286 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 85 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2565, หน้า 6) และกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่ม โดยใช้แนวคิดของ นัสตาสีและเชนซูล (Nastasi & Schensul, 2005, p. 186; อ้างอิงจาก ประไพพิมพ์ สุธีวสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์, 2559, หน้า 44) จำนวน 10 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง และเป็น ผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากมากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยโดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ดังนี้ ผศ.ดร.วันทนี บำเหน็จ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนินทร์, ดร.อนิรุทธิ์ บุญเกิด รองผู้อำนวยการโรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา, ผศ.ดร.ปรีดา ตาสี

อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ดร.ลฎาภา นาคคุบัว ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี และนางดวงใจ คำแก้ว ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดงบัง เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of Item-Objective Congruence) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1997, p. 52) ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และได้ค่า IOC ของแบบสอบถามทั้งฉบับ=.89 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ=.97 และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแนวคำถามสัมภาษณ์เพื่อการสนทนากลุ่มแบบกึ่งโครงสร้างที่ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน จำนวน 6 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผ่านช่องทางออนไลน์โดยใช้ Google Form และส่งด้วยตนเองเฉพาะสถานศึกษาที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ระหว่างเดือนกันยายน ถึง ตุลาคม พ.ศ.2566 และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) วิจัยได้สรรหาผู้มีประสบการณ์ ในเรื่องการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยกำหนดระยะเวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ด้วยแบบสัมภาษณ์ ชนิดกึ่งโครงสร้างตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนดและผ่านช่องทางออนไลน์ ในวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ.2566

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 103) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึงแนวการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึงแนวการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึงแนวการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึงแนวการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึงแนวการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ การสนทนากลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 89.51 ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 31.12 มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 82.52 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นข้าราชการครู

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 20 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน ถึง มิถุนายน 2567

จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 89.86 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 34.62

2. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา	n=286		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.72	0.45	มากที่สุด	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.60	0.54	มากที่สุด	4
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.71	0.40	มากที่สุด	2
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.70	0.50	มากที่สุด	3
รวม	4.68	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับของแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68, SD=0.45$) ทุกรายการ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X}=4.72, SD=0.44$) รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X}=4.71, SD=0.40$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}=4.70, SD=0.50$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}=4.60, SD=0.54$) ตามลำดับ

3. ผลการสนทนากลุ่มแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่าผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่าผู้บริหารมีการยกย่องและชมเชย ให้กำลังใจครูในการทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหาร ได้เปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการและมีการทำงานร่วมกัน มากกว่าการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารส่วนใหญ่จะตัดสินใจด้วยตนเอง สอดคล้องกับ รอบบินส์ (Robbins, 1990, p. 356) ที่กล่าวว่าการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจกับผู้บริหาร การมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างกำลังใจให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมปฏิบัติตามคำสั่ง และสอดคล้องกับ ศิริเกศ เพ็ชรขำ (2565, หน้า 56) ที่ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่องานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่ามี 4 ด้าน ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา มีการประชุม วางแผน แต่งตั้งคณะกรรมการมอบหมายงานและหน้าที่ที่รับผิดชอบ ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของสถานศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับ สแวนส์เบอร์ก (Swanburg, 1996, p. 390) ที่กล่าวว่าผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์หากได้รับความไว้วางใจให้ดำเนินงาน ร่วมกันตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ร่วมกันปรับปรุงพัฒนาเป้าหมายขององค์กร และสอดคล้องกับ สุพจน์ สุระเพิ่ม (2565, หน้า 113) ที่ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีการประชุม วางแผน แสดงความคิดเห็น ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ร่างแผนในการทำงาน และร่วมหาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ใช้เหตุผลที่เป็นประโยชน์สูงสุดขององค์กรเป็นหลักคิดในการตัดสินใจ สอดคล้องกับ ยูค (Yukl, 1981, pp. 208-209) ที่กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นลักษณะการบริหารที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีอิสระในการทำงาน ตลอดจนมีสิทธิ์ในการเสนอความคิดเห็น เพื่อ

ร่วมแก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับ กันทิมา ตีเกพี (2565, หน้า 90) ที่ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือผู้บริหารควรมีการยกย่องและชมเชย ให้กำลังใจครูในการทำหน้าที่การจัดการเรียนการสอน สร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษา ร่วมแสดงความยินดีกับความสำเร็จของครู สร้างขวัญกำลังใจ มอบหมายการปฏิบัติงานให้ครูตามความเหมาะสม สนับสนุนให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ พิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรม สอดคล้องกับ ออดเดน & วอห์ลสเตเตอร์ (Odden & Wohlstetter, 1995, pp. 32-36 อ้างอิงจาก อนุวัตร สุธรรมปวง, 2562, หน้า 80) ที่กล่าวว่าควรมีการให้รางวัลแก่บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ ัญญิกิษฐ์ ชิตสนธิ (2565, หน้า 83) ที่ศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินงานของโรงเรียน ประชุมกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผล และรายงานการประเมินผลในแต่ละงานให้ชัดเจน บุคลากรทุกคนยอมรับในผลการประเมิน และเมื่อได้ทราบผลการประเมินแล้ว ต้องพิจารณาว่าผลการประเมินนั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ หากบรรลุเป้าหมายผู้บริหารและครูต้องร่วมกันวางแผนแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานใน สอดคล้องกับ สันติ บุญภิรมย์ (2557, หน้า 55) ที่กล่าวว่าการประเมินผลงานต้องเป็นการวัดผลจากเครื่องมือที่มีคุณภาพ โดยผู้ร่วมงานในแต่ละฝ่ายได้มีโอกาสกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผลยอมรับผลของการประเมินที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับ กรรณิการ์ การวงศ์ และปองภพ ภูจอมจิตร (2566, หน้า 229) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 พบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 การวัดและประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจภายในสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและอย่างมีประสิทธิภาพ

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 20 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน ถึง มิถุนายน 2567

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาโดยกำหนดขอบข่ายเฉพาะด้าน เช่น ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ การวงศ์ และปองภพ ภูจอมจิตร. (2566). แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3. **วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 10(3), หน้า 227-242.
- กันทิมา ตีกะพี. (2565). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจอมบึง.
- ชัยอนันท์ แก้วเงิน. (2563). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ธัญญิษฐา ชิตสนิท. (2565). **แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **วิธีการสถิติสำหรับวิจัย ฉบับปรับปรุงใหม่** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประไพพิมพ์ สุธีสินนันท และประสพชัย พสุนนท์. (2559). **กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ**. **วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 29(2), หน้า 32-48.
- ศิริเกศ เพ็ชรขำ. (2565). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่องานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุพจน์ สุระเพิ่ม. (2565). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). **การวิจัยทางการศึกษาและวิจัยทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ทริบเพิล เอ็ดดูเคชั่น.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 20 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน ถึง มิถุนายน 2567

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1. (2564). **เอกสารรายงานสรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564**. ปราชญ์บุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง. (2562). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อนุวัตร สุธรรมปวง. (2562). **แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านป่าเหมือด ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30(3) pp. 607-610.
- Robbins, S.P. (1990). *Organization theory: structure, designs and applications* (3rd ed.). New Jersey, NJ: Prentice-Hall.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1997). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, pp. 49-60.
- Swansburg, R.C. (1996). *Management and leadership for nurse managers* (2nd ed.). Boston: Jones and Bartlett.
- Yukl, G.A. (1981). *Leadership in Organizations* (8th ed.). New Jersey, NJ: Prentice-Hall.